

Selvtræning efter serviceloven og sundhedsloven

1. Baggrund

Norddjurs Kommune har stillet en række spørgsmål som opfølgning på KL-konsulenternes notat om selvtræning af 19. december 2023 og KL-konsulenternes supplerende vurdering af 9. januar 2024.

Det drejer sig om følgende spørgsmål:

- 1) Må der opkræves et administrationsgebyr for tilbud efter sundhedslovens § 119?
- 2) Er der hjemmel til selvtræning i servicelovens § 79?
- 3) Må der tilbydes selvtræning efter sundhedsloven og serviceloven samtidigt til forskellige målgrupper?

2. Retsgrundlag

Sundhedslovens § 119

Sundhedslovens § 119 har følgende ordlyd:

”§ 119. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for ved varetagelsen af kommunens opgaver i forhold til borgerne at skabe rammer for en sund levevis.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen etablerer forebyggende og sundhedsfremmende tilbud til borgerne.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen etablerer patientrettet forebyggelse og sundhedsfremmende indsatser i kommunen.

Stk. 4. Regionsrådet tilbyder patientrettet forebyggelse i sygehusvæsenet og i praksissektoren m.v. samt rådgivning m.v. i forhold til kommunernes indsats efter stk. 1-3.”

I forarbejderne til bestemmelsen¹ nævnes som væsentlige områder for kommunerne for den borgerrettede forebyggende indsats: Rygning, alkohol, sund kost, svær overvægt, herunder børneovervægt, fysisk aktivitet, forebyggelse af ulykker og seksuelt overførte sygdomme og uønskede graviditeter.

Dato: 16. januar 2024

Sags ID: SAG-2023-05588
Dok. ID: 3409109

E-mail: CLBH@kl.dk
CLB
H@kl.dk
Direkte: 3370 38163370
3816

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København
S
Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 5

¹ L74/2005.

Serviceovens § 79

Serviceovens § 79² har følgende ordlyd:

"Kommunalbestyrelsen kan iværksætte eller give tilskud til generelle tilbud med aktiverende og forebyggende sigte. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte retningslinjer for, hvilke persongrupper der kan benytte tilbuddene.

Stk. 2. Afgørelser efter stk. 1 kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 3. Sundheds- og ældreministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om betaling for tilbud efter stk. 1, herunder om beregningsgrundlaget for betaling." (KL-konsulenternes understregninger)

Tilbuddets indhold

Af vejledningen til serviceovens § 79³ fremgår følgende om indholdet af de generelle tilbud med aktiverende og forebyggende sigte:

"Tilbuddene omfatter aktivitetsprægede tilbud. Formålet med tilbuddene er at øge og bevare brugernes muligheder for at klare sig selv, f.eks. ved at forebygge forringelse af den fysiske funktionsevne eller af social isolation.

Som eksempler på generelle aktiverende og forebyggende tilbud kan nævnes aktiviteter i form af besøgsordninger, klubarbejde, undervisning, foredrag, studiekredsarbejde og ældreidræt.

Kommunalbestyrelsen afgør ud fra lokale forhold, om, og i hvilket omfang, den vil udnytte muligheden for at iværksætte tilbud, der generelt stilles til rådighed for bestemte persongrupper. Tilbuddene kan derfor variere fra kommune til kommune." (KL-konsulenternes understregninger)

Tilbuddets formål

Af vejledningen til serviceovens § 79⁴ fremgår desuden følgende om målgruppen for de generelle tilbud med aktiverende og forebyggende sigte:

"Kommunalbestyrelsen har med bestemmelsen hjemmel til at kunne iværksætte eller yde tilskud til generelle tilbud med aktiverende og forebyggende sigte. Det er kommunalbestyrelsen, der - afhængigt af kommunale forhold - træffer beslutning om målgruppen for tilbuddene.

Tilbuddene kan f.eks. omfatte en bestemt aldersgruppe, eller de kan være målrettede i forhold til f.eks. mænd og kvinder eller mennesker med demens mv. Tilbuddene skal dog være generelle og dermed tilgængelige for hele den afgrænsede målgruppe, uden at der er foretaget en konkret og individuel vurdering af behovet for tilbuddet.

Dato: 16. januar 2024

Sags ID: SAG-2023-05588
Dok. ID: 3409109

E-mail: CLBH@kl.dk
H@kl.dk
Direkte: 3370 38163370
3816

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København
S
Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 5

² Jf. lovbekendtgørelse nr. 1089 af 16. august 2023, der kan findes via dette [link](#).

³ Jf. pkt. 15 i vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter lov om social service, der kan findes via dette [link](#).

⁴ Jf. pkt. 14 i vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter lov om social service, der kan findes via dette [link](#).

Tilbuddene kan med fordel tilrettelægges i sammenhæng med kommunens øvrige forebyggende tiltag. Se også kapitel 2 om tilbud om forebyggende hjemmebesøg.” (KL-konsulenternes understregninger)

Tilbuddets tilrettelæggelse

Af vejledningen til servicelovens § 79⁵ fremgår desuden følgende om tilrettelæggelsen af de generelle tilbud med aktiverende og forebyggende sigte:

”Kommunalbestyrelsen afgør, hvor og hvordan tilbuddene konkret skal tilrettelægges og udformes.

Kommunalbestyrelsen kan vælge at yde økonomisk støtte til tilbuddene, at stille et beløb til rådighed, som brugerne selv forvalter, eller stille lokaler til rådighed.

Kommunalbestyrelsen træffer således også beslutning om, hvorvidt tilbuddene skal iværksættes ved kommunens egen foranstaltning eller overlades til foreninger og organisationer eller til brugerne selv.

Brugerne skal have størst muligt ansvar for og indflydelse på udformningen og driften af tilbuddene. Hvis tilbuddene omfatter ældre, henvises der til retssikkerhedslovens § 30, stk. 3, om høring af ældrerådet. Omfatter tilbuddene personer med handicap, skal handicaprådet høres, jf. retssikkerhedslovens § 37 a.” (KL-konsulenternes understregninger)

Betaling for tilbuddet

Kommunalbestyrelsen kan opkræve betaling for tilbud omfattet af § 79, stk. 1. Der er udstedt en bekendtgørelse⁶, der indeholder de nærmere regler herfor.

3. Vurdering

1) Må der opkræves et administrationsgebyr for tilbud efter sundhedslovens § 119?

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at der er hjemmel til selvtræning i sundhedslovens § 119.

I ministeriets praksis er det antaget, at sundhedsloven udtømmende gør op med kommunernes opgaver i forhold til forebyggende og sundhedsfremmende tilbud til borgerne.

Som det fremgår af KL-konsulenternes supplerende vurdering af 9. januar 2024, betyder det bl.a., at tilbuddene skal stilles gratis til rådighed for kommunens borgere. Det skyldes, at der ikke i sundhedsloven er fastsat regler om egenbetaling for borgernes brug af sådanne tilbud.

Opkrævning af et administrationsgebyr vurderes ikke at være i overensstemmelse hermed.

Dato: 16. januar 2024

Sags ID: SAG-2023-05588
Dok. ID: 3409109

E-mail: CLBH@kl.dk
H@kl.dk
Direkte: 3370 38163370
3816

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København
SWeidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 5

⁵ Jf. pkt. 16 i vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter lov om social service, der kan findes via dette [link](#).

⁶ Bekendtgørelse nr. 1481 af 5. december 2023, der kan findes via dette [link](#).

2) Er der hjemmel til selvtræning i servicelovens § 79?

Det er KL-konsulenternes samlede vurdering, at servicelovens § 79 kan give hjemmel til selvtræning, hvis selvtræningen har et aktiverende og forebyggende sigte.

Det kan udledes af vejledningen til servicelovens § 79, at formålet med et tilbud efter bestemmelsen skal være at øge og bevare brugernes muligheder for at klare sig selv, fx ved at forebygge forringelse af den fysiske funktions- evne eller af social isolation.

Vejledningen nævner bl.a. ældreidræt som et eksempel på en omfattende aktivitet. Fælles for vejledningens eksempler på omfattede aktiviteter er efter KL-konsulenternes vurdering et element af socialt samvær, men der er generelt få holdepunkter for en nærmere beskrivelse af, hvilke aktiviteter der kan være omfattet af servicelovens § 79.

På baggrund af vejledningens til servicelovens § 79 er det KL-konsulenternes vurdering, at kommunalbestyrelsen har forholdsvis vide rammer for at afgrænse en målgruppe for tilbud efter denne bestemmelse.

Målgruppen vil fx kunne afgrænses til folkepensionister, efterlønnere og førtidspensionister.

Uanset målgruppeafgrænsningen skal tilbuddene dog være generelle og dermed tilgængelige for hele den afgrænsede målgruppe.

Der er hjemmel til at opkræve betaling for tilbud omfattet af servicelovens § 79, stk. 1⁷.

3) Må der tilbydes selvtræning efter sundhedsloven og serviceloven samtidigt til forskellige målgrupper?

Som det fremgår af KL-konsulenternes supplerende vurdering af 9. januar 2023, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at der er hjemmel i sundhedslovens § 119 til selvtræning. Et tilbud om selvtræning efter denne bestemmelse forudsætter således en *sundhedsfaglig argumentation*.

Som det fremgår ovenfor er det KL-konsulenternes samlede vurdering, at servicelovens § 79 ligeledes kan give hjemmel til selvtræning, hvis selvtræningen har et *aktiverende og forebyggende sigte*.

Både serviceloven og sundhedsloven giver mulighed for at stille tilbud af forebyggende karakter til rådighed. Der er ikke klare holdepunkter for en nærmere afgrænsning af, hvilke forebyggende tilbud der kan stilles til rådighed efter henholdsvis det ene og det andet regelsæt. KL-konsulenterne har endvidere ikke kunnet finde vejledning i lovgivningen om, hvordan de to regelsæt forholder sig til hinanden.

Det er på den baggrund KL-konsulenternes vurdering, at der kan være et vist overlap mellem de tilbud, som kan stilles til rådighed efter henholdsvis

Dato: 16. januar 2024

Sags ID: SAG-2023-05588
Dok. ID: 3409109

E-mail: CLBH@kl.dk
H@kl.dk
Direkte: 3370 38163370
3816

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København
S
Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 5

⁷ Evt. opkrævning vil skulle ske efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1481 af 5. december 2023, der kan findes via dette [link](#).

servicelovens § 79 og sundhedslovens § 119. Der vil også kunne være et vist overlap mellem målgrupperne for tilbud efter henholdsvis sundhedsloven og serviceloven. Disse overlap gør det vanskeligt med sikkerhed at henvføre en målgruppe til ét regelsæt frem for et andet.

Efter KL-konsulenternes vurdering udelukker dette imidlertid ikke, at tilbuddet om selvtræning kan stilles til rådighed for forskellige persongrupper med hjemmel *enten* i sundhedsloven *eller* serviceloven.

Dette forudsætter dog, at kommunen for hver af de pågældende målgrupper kan pege på, at tilbuddet stilles til rådighed med det formål, som hhv. sundhedsloven og serviceloven kræver.

Dato: 16. januar 2024

Sags ID: SAG-2023-05588
Dok. ID: 3409109

E-mail: CLBH@kl.dk
CLB
H@kl.dk
Direkte: 3370 38163370
3816

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København
S
Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 5